

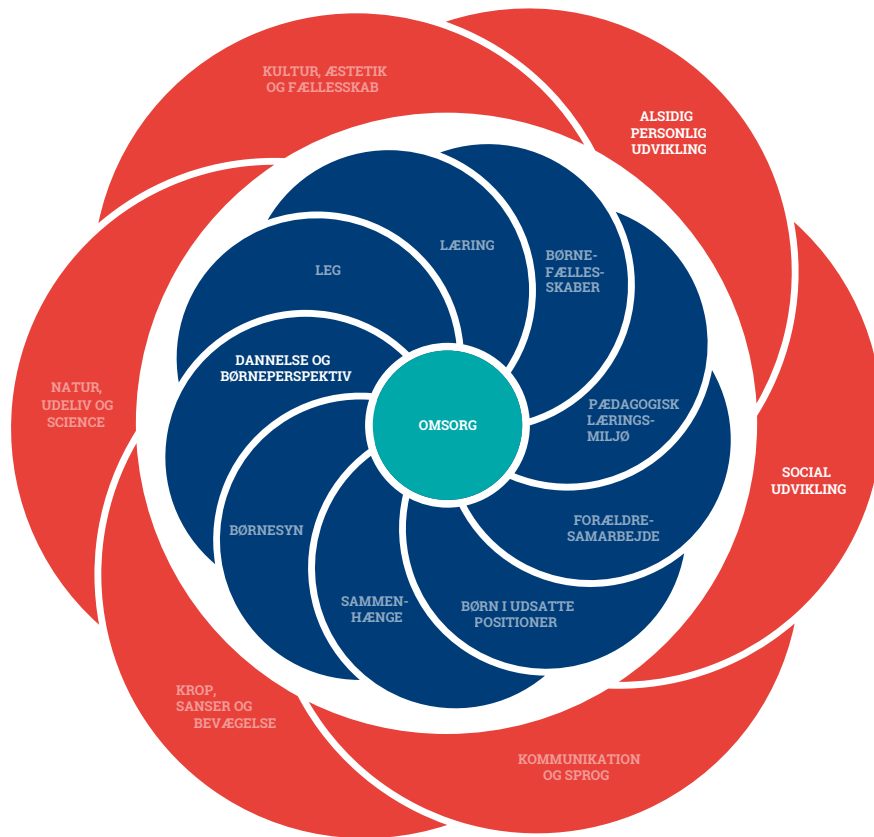
BØRNS
VILKÅR

Tillid, tryghed og tilknytning

— Sådan skaber I omsorgsfulde
relationer til børn i dagtilbud

Tryghed er kernen i al pædagogik

Dette er et materiale fra Børns Vilkår. Der er hentet inspiration fra Børne- og Undervisningsministeriets Den styrkede pædagogiske læreplans læreplansblomst.

Tryghed er det, alle børn først og fremmest har brug for. Det er kernen og det mest centrale i alt pædagogisk arbejde – for uden trygge relationer kan børn hverken trives, lære eller udvikle sig.

Børn skal opleve, at de bliver set, hørt, forstået og imødekommet af voksne omkring dem, før de tør give sig i kast med at udforske sig selv og verden. Vejen dertil går gennem omsorg. Børns Vilkår ser derfor omsorg som hele fundamentet under den styrkede pædagogiske læreplan og placerer derfor omsorg i midten af læreplansblomsten!

Hverdagen i vuggestuer og børnehaver indeholder så mange opgaver, at det indimellem kan være svært at være en nærværende og engageret voksen. En, der har tid og ro til at få øje på børns signaler. En, som er tilgængelig og tæt på børnene og opfylder deres behov. En, som bevidst arbejder fagligt med omsorg.

I hæftet her bliver du klogere på, hvad tilknytning egentlig er, og bliver mindet om, hvorfor det er så vigtigt, og hvordan du ved at bruge Omsorgsgrebet kan give den nødvendige omsorg, og skabe tillid og tryghed som en del af dit arbejde med børn.

God fornøjelse!

Tilknytning er et grundbehov

Børn undersøger, hvem de kan stole på og knytte sig til – både i familien hos forældrene og i forhold til voksne i vuggestue og børnehave. De har brug for at vide, hvem der kan opfylde deres behov, så de ved, hvem de skal holde sig i nærheden af og søge hen til for at få trøst og beskyttelse. Når et barn er sultent, skal det have mad. Når et barn er træt, skal det puttes og hjælpes til at falde i søvn. Når et barn er bange, skal det gøres trygt. Og når et barn har brug for nærvær, skal det have kærlig opmærksomhed og mulighed for at knytte sig følelsesmæssigt til en voksen – også en professionel fagperson som dig.

“Man kan vide, om en voksen godt kan lide én, fordi de hjælper nogen børn. Så kan de godt lide dem.”

/ Gry, 5 år

For hvis et barn oplever at få opfyldt sine behov og mødes med omsorg, så opbygger det en tryk relation til voksne. Det giver barnet en helt grundlæggende tillid til, at dets egne behov er okay, og at man godt kan stole på verden og voksne.

Det kaldes tryk tilknytning og har betydning for, at man også senere i livet kan klare problemer og kriser.

Møder barnet omvendt ingen omsorg og får ikke opfyldt sine behov, så bliver relationen til voksne utryk. Det kaldes utryk tilknytning og kan i værste fald skade barnets forhold til andre resten af livet. Er et barn utrygt i sin relation til voksne, bliver det usikkert på, om de kan lide det, vil hjælpe og passe på barnet.

Man skal turde være, før man kan lære

Tilknytning er så vigtigt, fordi tryk og lysten til at udforske verden og sig selv hænger sammen.

Børn har en medfødt evne til at være nysgerrige og undersøge, hvad de selv kan, og hvordan alt muligt fungerer, når nu verden er helt ny. Men børn giver sig kun i kast med at være nysgerrige og udforske, når de konkret kan stole på, at voksne altid er til rådighed, forstår deres signaler og behov og giver dem den nødvendige omsorg.

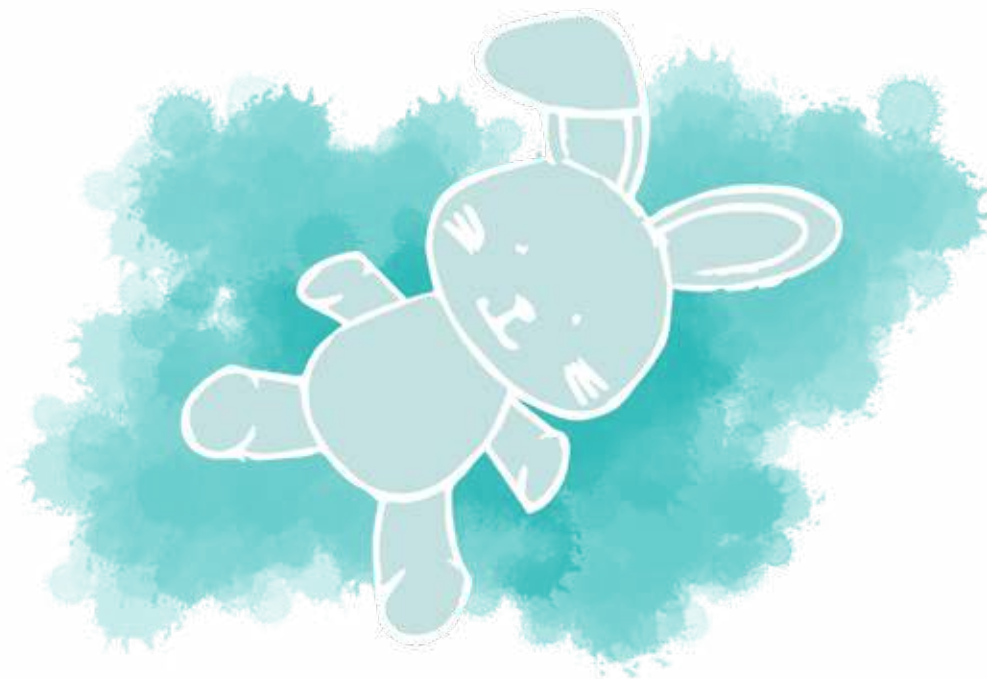
“Anders i børnehaven er rigtig sød, fordi han opdager det hurtigt, når man er henne ved ham. Så kan han høre noget og kigger lidt rundt efter et barn, der har brug for hjælp eller græder.”

/ Esther, 5 år

Man kan sige, at man uden tryghed ikke har 'råd' til at bruge energi på at undersøge verden og lære. Så bruger man al sin energi på at forsøge at finde helt basal tryghed. Et barn, der er utrygt, vil derfor typisk være tilbageholdende med at udforske og udfordre sig selv. Så det er vigtigt, at børn kan og må knytte sig til mindst én voksen i vuggestue og børnehave. Og at den eller de voksne rent faktisk er nærværende og tilgængelige.

Det udvikler også børn socialt og følelsesmæssigt at opleve, at voksne opdager og forstår deres følelser og behov og reagerer på dem.

Så tør barnet opsøge trøst og hjælp og vil efterhånden selv lære at forstå og håndtere sine egne følelser, som er en forudsætning for at kunne sætte sig i andres sted.

Med tiden vil barnet lære at overkomme problemer og frustrationer på egen hånd, hvilket alle får brug for i livet.

Tryghed og lysten til at udforske er altså afgørende for, at børn bliver selvstændige, får selvtilid, udvikler empati og kan være sociale sammen med andre børn og voksne. Alt det, vi gerne vil lære børn i vuggestuer og børnehaver!

Og vi ved, at trygge børn er mere nysgerrige og har positive forventninger til både sig selv og andre.

Omsorgsgrebet: Sådan møder du børns behov

Modellen Omsorgsgrebet viser, hvordan du møder børns behov for enten nærhed eller udforskning. Du aflæser behovet ved at fornemme, se på og lytte til barnets signaler. Der er forskel på, hvordan man ser, hører, forstår og møder små og større børns behov. Cirklerne i modellen viser, at små børn har brug for meget nærhed fra voksne for at turde udforske verden, mens større eller trygge børn kan udforske i længere tid på egen hånd, før de søger tilbage til nærvær og omsorg fra en voksen.

Du støtter bedst børns følelsesmæssige og sociale udvikling ved at være opmærksom på de ti punkter i Børns Vilkaars 'Omsorgsgrebet'.

De første fem punkter i den store hånd er det, der allerførst skal være på plads, for at børn opbygger tillid og får dækket deres behov for nærhed. Den store hånd er ikke vigtigere end den lille hånd, men den viser de behov, der skal opfyldes, før børn er klar til at turde udforske verden med hjælp fra de fem punkter i den lille hånd. De to behov er aldrig til stede samtidig, men skifter alt efter den situation, barnet er i.

Skab nærhed

Fundamentet for alle børns trivsel er tryghed. Som medarbejder skal du allerførst sikre dig, at barnets trygge relation til dig er på plads, og det gør du ved at vise din omsorg følelsesmæssigt og fysisk på fem forskellige måder.

Se mig

At føle sig set! Det gør helt grundlæggende børn trygge. Alle børn har brug for opmærksomme voksne, der er så fysisk tæt på dem, at de kan se, høre og mærke børnenes signaler og reagere hurtigt på dem, så barnet føler sig beskyttet og set. Børns signaler kan være noget, de siger med lyd eller ord, noget, de gør med deres krop eller ansigtsudtryk, noget, de kigger på, eller følelser, de udtrykker på andre måder.

Din opgave er at kunne se en situation med barnets øjne og sætte dig i det enkelte barns sted. Når du overvejer, hvilke følelser, behov og ønsker der mon ligger bag barnets handling, prøver du at forstå, hvad det fortæller.

Det kalder man for mentalisering. Jo bedre du kender barnet, jo lettere er det for dig at aflæse og tolke barnets signaler rigtigt og præcist, så du ved, hvad barnet har brug for, at du gør. Når du besvarer et barns signaler med empati og følsomhed, får barnet en oplevelse af, at du tager det alvorligt og passer på det.

Tag imod mig

Børn skal mærke, at de altid er velkomne og værdsatte. Hver eneste dag. Og uanset hvad de gør, eller hvordan de har det. Så føler de sig sikre hos voksne.

Du kan ikke altid se børns behov eller følelser tydeligt. Børn er dygtige til at tilpasse sig, hvis de ikke er vant til, at voksne ser dem. Så prøver de at klare sig selv og lægger måske låg på deres følelser. Det kan give stress og uro i kroppen. Så du skal være ekstra opmærksom på altid at prøve at forstå også børns diskrete eller slørede signaler. Det kan for eksempel være, at et barn undlader at sige eller vise voksne, at det er usikkert eller bange. Måske griner barnet, når det bliver irettesat for at skjule, at det er ked af det. Måske forstyrrer eller ødelægger barnet en leg. Eller måske tilpasser barnet sig ved at tage afstand til andre og se ud som om, at det slet ikke har brug for omsorg – selvom det lige præcis er, hvad barnet behøver.

Du viser børn, at du accepterer deres følelser og værdsætter dem ved at blive ved med at række ud. Læg måske en hånd på barnets skulder, smil, eller brug barnets navn, når du snakker med det. Ros også et barn for at bede om hjælp eller trøst. Eller lad dig tydeligt smitte af barnets begejstring, når det fortæller om noget dejligt. Det lærer børn, at de altid kan komme til dig og dele deres følelser.

Spejl mig

Små børn forstår ikke deres egne følelser. Det skal de have hjælp til at lære. Det sker ved, at voksne spejler og lever sig ind i børnenes følelser – men uden at overtage følelserne. Voksne oversætter på en måde børns følelser og sender dem retur i en form, børn kan forstå og tage ved lære af.

Du spejler følelser ved at bruge dit kropssprog, din stemme og dit ansigtsudtryk til at vise, at du forstår, hvordan barnet har det. Du kan for eksempel sige "Jeg kan se, at du er ked af det", og hvis du rammer plet, lærer barnet, at en tung fornemmelse i kroppen og tårer på kinden betyder at være ked af det. Det kalder man også at afstemme barnets følelser.

Barnets følelser vil langsomt klinge af, når det ser på dig, at det er helt okay at føle, som det gør. Barnet lærer samtidig, at andre føler noget andet, og det er vigtigt for at kunne udvikle empati og moral.

Jo yngre børn er, jo mere har de brug for hjælp til at forstå, hvad de føler. Men større børn kan også have brug for voksnes støtte til at forstå og håndtere følelser.

Trøst mig

Børn har også brug for hjælp til at rumme og komme af med deres ubehagelige eller voldsomme følelser. Det kræver, at voksne deler følelserne med dem. Man kalder det affektregulering.

Det gør du ved både at sætte ord på børns følelser og ved at vise med dit ansigtsudtryk og kropssprog, at du forstår dem. Du kan for eksempel tale med børn om noget, der er svært og gør ondt, og samtidig give

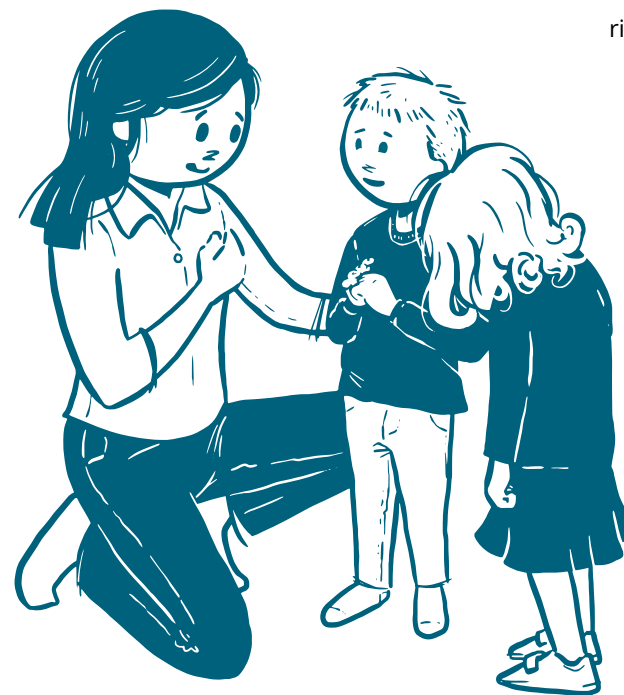
et kram eller sætte plaster på. Så giver du børnenes følelser mening og lærer dem, hvordan man kan udtrykke sine følelser i stedet for eksempelvis kun at græde eller slå.

Du kan dog aldrig helt sikkert vide, hvad et barn føler. Du må forsigtigt undersøge, hvad det enkelte barns handlinger og reaktioner fortæller og er udtryk for. Det kræver ro, indlevelse og tålmodighed fra din side. Du siger måske til barnet "Du er godt nok vred lige nu, det kan jeg godt mærke" og holder en pause, så barnet kan nå at mærke efter, føle sig forstået og måske uddybe ved at sige "De andre siger, jeg ikke må være med". Eller barnet får tid til at sige eller vise dig, at du ikke ramte plet, men misforstod dets signaler og behov. Så må du foreslå noget nyt og undersøge, om det matcher barnets oplevelse.

Hold om mig

Fysisk berøring hjælper ofte børn til at gå fra uro til ro eller utryghed til tryghed. Fysisk berøring hjælper også børn med at holde fokus på en opgave, og det styrker deres tilknytning til voksne. Det kan for eksempel skabe tryghed og være en støtte for børn at mærke en beroligende hånd i ryggen, at få lov at holde dig i hånden, sidde på skødet, blive løftet op, få et kram eller blive aet på armen.

Børn oplever dog fysisk berøring forskelligt. For nogle er et kram alt for meget. Så du skal tilpasse din fysiske kontakt med barnets signaler om, hvad det kan lide og ikke lide.

Giv mod til at udforske

Når børn har fået tid til og mulighed for at føle sig trygge hos voksne, får de på et tidspunkt behov for at udforske for eksempel legetøj, nye rum og områder, lege og det at være sammen med andre børn. Det kræver en anden slags omsorg fra voksne. Den lille hånd i omsorgsgrebet viser, hvordan du giver barnet mod til at udforske.

Følg mig

Alle børn – og voksne – tør mere, når omgivelserne tror på, at de godt kan. Så du skal have en positiv forventning til børn og give dem plads og tid til at tage deres egne initiativer, før du griber ind.

Små børn med en tryk relation til voksne vil helt af sig selv begynde at gå på opdagelse og eksperimentere. Børn, der er utrygge, har derimod ikke så meget mod på at bevæge sig væk fra voksne. De har brug for ekstra støtte. Du skal for eksempel altid fysisk være tæt på børn, der er utrygge, selvom de leger på egen hånd. Smil til dem, anerkend dem, når de tør prøve noget nyt, og vær klar til at hjælpe hurtigt, når de har brug for det.

Over for alle børn viser du tillid med både ord og kropssprog. Vær opmuntrende og sig eksempelvis "Du kan godt", "Ja, du må gerne selv" eller "Av, hvor er I gode!". Du kan også nikke, smile, lav high-five eller 'tommel op' som anerkendelse.

Støt mig

Børn har brug for at blive set, hørt og forstået, når de udforsker og prøver noget af. Det gør du ved at vise opmærksomhed og anerkende børns følelser og handlinger.

Du ser måske et barn, der ihærdigt forsøger at tage strømpebukser på, og kan så spærre øjnene op, se på barnet og begejstret sige "Du tager jo strømpebukser på!". Det kan også være, at du ser et barn gemme sig i hjørnet med hænderne foran ansigtet og så sætte dig på hug, gøre din stemme blid og rolig og sige "Uh, du kan ikke lide den her vilde leg".

Begge dele kan føre til det, man kalder et 'mødeøjeblik' eller et 'udviklende øjeblik'. Det sker, når børn oplever, at voksne interesserer sig for, hvad de gør, hvad de er optaget af, og hvordan de har det. Den slags øjeblikke efterlader en følelse hos børn af, at de har betydning og er gode nok. Det bidrager til en positiv selvopfattelse og hjælper børn med at lære sig selv at kende og kunne udtrykke sine følelser, ønsker og behov. Så bliver børn også lettere at forstå for andre.

Du støtter børn allerbedst, når du bruger alle dine kommunikationskanaler bevidst. Tilpas dit stemmeleje, taletempo, ansigtsudtryk, kropssprog og ord efter barnets humør, følelser, oplevelse og intentioner.

Hjælp mig

Den bedste hjælp er altid den, der passer præcis til det behov, hvert enkelt barn har lige nu for at kunne udforske og udvikle sig. For lidt og for meget hjælp gavner ikke. Kunsten er at ramme det, man kalder zonen for nærmeste udvikling.

Når børn kan noget selv og føler sig trygge på egen hånd, skal de ikke have hjælp. Men de skal heller ikke mødes med for store krav, de slet ikke kan håndtere. For udvikling sker hverken, når noget er for nemt eller svært. Lige midt mellem er zonen for nærmeste udvikling, hvor børn kan, når voksne støtter og hjælper, og de kun oplever en smule frustration. Det kræver, at du kender hvert enkelt barn så godt, at du kan aflæse barnets signaler. Måske kunne barnet selv tage sko på i går, men i dag kan det ikke, fordi barnet er træt, sultent eller har brug for nærhed fra en voksen.

Det kunne også være børn i børnehaven, der bliver uvenner i en leg. Først forsøger de selv at blive enige, men de har svært ved at forstå hinandens ønsker og har brug for, at du hjælper dem med at kunne lytte.

Du kan for eksempel spørge dem på skift, hvad de oplever og kunne tænke sig. Eller du kan komme med idéer til, hvordan de fortsætter legen. Så lærer børnene med tiden selv at lytte og finde løsninger uden hjælp fra en voksen. Hvis børnene slet ikke får støtte fra en voksen, vil legen gå i stå, og de vil ikke føle sig set og forstået eller lære, hvad de selv kan gøre næste gang. Det ville de heller ikke lære, hvis en voksen bare skilte børnene ad og bestemte, hvad de skulle gøre uden at inddrage børnene.

Vejled mig

Det er altid bedre at fortælle børn, hvad de gerne må eller skal, frem for at sige, hvad man ikke vil have. For børn har brug for anvisninger fra voksne for at føle sig trygge. Ofte kan man helt undgå skældud og irettesættelser, hvis voksne tydeligt og i tide forklarer eller viser, hvad de ønsker af børnene. Ved at vise barnet, hvordan man gør, går man foran og vejleder. Det kan være ved at hælde halvdelen af mælken op i glasset, eller lægge de første puslespilsbrikker.

Du vejleder ved at vide, hvad den nærmeste udviklingszone er for det enkelte barn. I nye og ukendte situationer er det for eksempel ofte en god idé at forklare børn, hvad der skal ske, så de er forberedte. Det er også tit en god idé at bryde en aktivitet eller handling op i små dele, som passer til, hvad barnet kan både praktisk og mentalt. Det kunne være at sige "Stik armen ind her" frem for med det samme at sige "Tag din jakke på".

Bagefter udtrykker du, at du ser, hører og forstår, hvad barnet gør, så det får en positiv selvopfattelse og tillid til dig. Det kunne være at anerkende barnet ved at sige "Sådan, det gik jo fint" og give barnet mod på at gå videre med næste opgave.

Engager mig

At høre til er yderst vigtigt for alle mennesker. I mødet med andre oplever vi, at vi har betydning og værdi som dem, vi er. Og sammen med andre udvikler børn deres evne til at kommunikere, være sociale og kunne se en situation med andres øjne. Børn har brug for voksne, der hjælper dem ind i fællesskaber, for det kan alle børn ikke af sig selv.

Du inddrager for eksempel børn i fællesskaber, når du sætter en fælles leg eller aktivitet i gang, eller I tager på tur, hvor alle har mulighed for at deltage og bidrage. Når I spiser sammen og taler om det, I oplever, er det også med til at styrke fællesskabet.

Hvis et barn hænger lidt i kanten af fællesskaberne og hverken bliver inviteret med af andre børn eller selv byder sig til, skal du støtte. Læg mærke til, hvad barnet interesserer sig for, er optaget af eller god til. Brug det til at sætte noget i gang, som vækker andres interesse for netop det barn. Det kan være, at du spiller fodbold med et barn, og andre får lyst til at være med. Eller at du leger bus med et barn og lokker andre til ved at sige "Hvem vil med bussen?".

Gør indkøring til tilknytning

Børn har brug for omsorg til at finde tryghed, nærhed og mod til at udforske. Faktisk begge hænder i Omsorgsgrebet. Når et barn begynder i vuggestue eller børnehave, er der helt naturligt brug for meget nærvær og fysisk kontakt fra de voksne. Barnet skal finde ud af, hvem der kan hjælpe, trøste og værdsætte det og opleve, at andre end forældrene kan gøre det roligt, sikkert og trygt.

Vi plejer at kalde den første periode for 'indkøring'. Børns Vilkår foreslår, at det i stedet hedder 'tilknytningsperioden', fordi det skærper opmærksomheden på, at det ikke handler om, at barnet skal køres ind i andres rytme. Barnet har tværtimod brug for at blive mødt, set og støttet i at knytte sig til en fast voksen i en relation præget af nærhed og tryghed.

I begyndelsen kender voksne som dig selvfølgelig ikke et nyt barns signaler. Det lille barn har ingen eller kun få ord til at fortælle, hvordan det har det, og hvad det har brug for. Små børn udtrykker sig i stedet med lyde, mimik, krop og blikket. Det kan være et nyt barn, som klynker, græder eller rækker armene op for at få et kram, eller som kravler hen imod en voksen. Store børn har også brug for, at nye voksne er ekstra opmærksomme på at forstå deres signaler, selvom børnehavebørn bedre kan fortælle med ord, hvad de har

brug for. Det kan være voldsomt at være den yngste i en stor flok, hvor man ikke kender de nye voksne, og man pludselig skal kunne en masse på egen hånd.

Det kræver tid, ro og nærvær hos dig at skabe den tilknytning. Nogle gange kræver det også tålmodighed. Hos nogle børn sker tilknytningen hurtigt, for andre tager det længere tid, før de tør stole på voksne og finder tryghed i relationen.

Børn med utryk tilknytning i bagagen har ekstra meget brug for opmærksomhed, og at en fast voksen altid er tilgængelig og giver

barnet positive erfaringer med at

kunne dele sine følelser og

behov. Du kan bruge

eksemplerne her til at

aflæse, om et barns

adfærd tyder på

en tryk eller utryk

tilknytning.

Tegn på at et barn har en tryk tilknytning

- Barnet er ofte nysgerrigt, glad og roligt.
- Barnet søger kontakt med voksne – og foretrækker voksne, det kender.
- Barnet reagerer, når kendte voksne ikke er der, og bliver glad, når de kommer tilbage.
- Barnet giver udtryk for sine følelser og behov, for eksempel at det er sultent, træt, ked af det eller vredt.
- Barnet lader sig hurtigt berolige og genoptager så sin leg eller udforskning af verden.

Husk, at et barn kan være tryk tilknyttet én voksen, men endnu ikke andre voksne. Det vigtigste er, at der sker en tryk tilknytning.

Tegn på at et barn har en utryk tilknytning

- Barnet holder sig meget til bestemte voksne og tør ikke være på egen hånd.
- Barnet undgår øjenkontakt og holder sig på afstand af voksne.
- Barnet har begrænset ansigtsudtryk og mimik og viser kun lidt glæde.
- Barnet græder sjældent eller søger sjældent trøst, når det er ked af det, vredt eller bange.
- Barnet græder eller klynker meget og har svært ved at falde til ro eller tage imod omsorg fra voksne.
- Barnet er enten meget passivt eller meget uroligt og har svært ved at fordybe sig i leg eller en aktivitet.

Børn med utryk tilknytning kan reagere indadvendt og opleves som nemme og dermed risikere at blive overset. De kan også reagere udadvendt og virke som 'lidt af en mundfuld'.

“Trygge børn er mere nysgerrige og har positive forventninger til både sig selv og andre.”

6 veje til trygge relationer

1. Vær nærværende og tæt på

Har voksne travlt med praktiske opgaver eller går meget rundt fremfor at sidde ned, kan børn få en oplevelse af, at de voksne nok er der, men de ser ikke børnene. Opmærksomme voksne er både fysisk og mentalt til stede. Prioriter nærværet ved at organisere jer i mindre børnegrupper med faste voksne og en klar rollefordeling. Aftal også, at I ikke afbryder hinanden i samvær med børn.

2. Mød alle børns følelser

Når et barn er ked af det, har både barnet selv og andre børn i nærheden brug for at mærke, at voksne er der til at hjælpe og trøste. For møder I ikke det enkelte barns følelser, smitter det af på hele børnegruppen og giver alle en oplevelse af, at nogle følelser ikke er okay. Det skaber utryghed og stress. Vær særlig opmærksom på de børn, der ikke søger hjælp, trøst og beskyttelse hos de voksne, selvom de har brug for det.

3. Giv alle opmærksomhed og trøst

I konflikter har alle involverede børn brug for trøst og forståelse – ikke kun barnet, der blev drillet, holdt ude eller slået. Læg for eksempel en beroligende arm om begge eller alle børn og sig "Jeg kan godt se, den bil er rigtig sej, og du gerne vil have den. Men Hannah vil ikke have, du tager bilen fra hende. Se, hun bliver ked af det. Giv du Hannah bilen tilbage, så finder vi en anden til dig".

4. Reparer brud på god kontakt

I løbet af en lang dag kan man komme til at misforstå eller overse nogle børns signaler og gøre noget, der vækker utryghed. Vær opmærksom på situationer, hvor et eller flere børn ikke føler sig mødt og forstået. Sæt jer i børnenes sted og sæt ord på det, I ser, de ikke kunne lide. Tag ansvar for din del, og sig gerne undskyld for at genoprette den gode kontakt og trygge relation. Så lærer børn også, hvordan man håndterer konflikter.

5. Støt hinanden, når det er svært

Nogle gange har man ikke selv ro nok til at berolige børn og få øje på deres gode intentioner. Måske er man vred eller fortravlet. Så find en anden voksen med mere ro, som bedre kan sætte sig i børnenes sted. Tager et barn ikke imod din trøst, så find også en anden voksen, som barnet er mere tryk ved. Små børn kan ikke tåle at være frustrerede, bange eller meget kede af det i længere tid uden at finde ro og tryghed hos en voksen.

6. Skab tryghed før fornuft

Når børn er meget vrede, virkelig ulykkelige eller ramt af andre intense følelser, har de allerførst brug for beskyttelse, ro og tryghed. Du kommer ingen vegne ved at tale til barnets fornuft med det samme! Først når barnet genvinder roen, kan det lytte til andre perspektiver. Så start med at få ro på dig selv og sæt dig så ned til barnet, uden nødvendigvis at have direkte øjenkontakt. Tilbyd i stedet en beroligende hånd eller et skød at sidde på. Det kan også hjælpe at vugge barnet eller snakke med rolig stemme om noget helt andet, indtil de stærke følelser klinger af. Så kan I tale om, hvad der er svært og gør ondt på barnet.

Kolofon

Tekst og redigering: Dorte Rudi Andersen, Malene Angelo og Annette Haugaard

Layout: Lisa Torris

Illustrationer: Mads Ortmann og Lisa Torris

Billeder: Tine Pia Jensen og Colourbox

Udgivelsesår: 2021

Serien Små børns stemmer har som ambition at skabe trygge rammer i vuggestuer og børnehaver, så alle børn oplever at blive set, hørt, forstået og reageret på af voksne. Omdrejningspunktet og den røde tråd i serien er Børns Vilkårs særlige 'Omsorgsgrebet'. Det beskriver, hvordan man som fagperson i praksis viser omsorg gennem sine handlinger og tilgang til børn.

Der er i alt tre hæfter i serien Små børns stemmer med hvert sit tema:

- **Tillid, tryghed og tilknytning**
- **Gode relationer og mentalisering**
- **Solbjørn: et pædagogisk redskab**

I dette hæfte bliver du klogere på, hvad tilknytning er, hvorfor det er livsvigtigt, hvordan du spotter tryk og utryk tilknytning hos børn, og hvordan du helt konkret skaber tillid, tryghed og tilknytning.

Alle hæfter bygger på teori og forskning forklaret i et enkelt hverdagsprog, der er let at forstå. Hvis du vil gå mere i dybden, kan du læse mere på www.bornsvilkar.dk/dagtilbud

FagTelefonen: Kontakt Fagtelefonen og få råd og vejledning til børnefaglige spørgsmål. Tlf.: 35 55 55 58